

Fris-Nytt 1/2022

Innehåll:

- **Ordförande har ordet**
- **Fris årsmöte 2022**
- **Finntastic Festival fyller jämnt**
- **Fris deltog i...**
 - ☞ *Samtal med Folktinget*
 - ☞ *Möte med Svenska FN-förbundet*
 - ☞ *Besök hos riksdagsledamot Markus Selin*
 - ☞ *Digital Förening Non-Stop*
 - ☞ *Möte med Finlands ambassadör*
- **Jannika Häggström: Protestsångaren som hellre är för än emot**
- **Rapport från föreningsaktivitet:**
Svenska Österbottningar i Stockholm firade 70 år
- **Kalendarium** *se fris.nu*

Ordförande har ordet

Jag önskar alla en trevlig vår och hoppas föreningslivet kommit i gång efter att pandemins restriktioner lättats. Trots alla tråkiga nyheter som vi upplever i nuet hoppas jag att det vi har framför oss kan få oss litet ifrån vardagen och att njuta av våren och sommaren. Fris verksamhet har kommit i gång och förutom representation på olika platser förbereder vi oss inför årsmötet i april.

Önskar er alla en skön vår och hoppas vi träffar de flesta föreningsrepresentanter under året. Jag har i alla fall saknat det fysiska mötet.

Jack Stenberg, förbundsordförande

Fris årsmöte 2022

Helgen den 23–24 april välkomnar Fris föreningsdelegater och inbjudna gäster till Hotel Kung Carl i Stockholm. Där kommer årsmötet den 24 april att hållas, men själva helgen inleds redan kvällen innan med gemensam middag på hotellet och besök på Finntastic Festival för de som önskar.

Söndagförmiddagens program bjuder på uppföljning av Fris kommunikationsplan, föreläsning med språkforskare Jenny Nilsson (Institutet för språk och folkminnen) samt ett anförande av Maimo Henriksson, Finlands ambassadör i Sverige. Årsmötesförhandlingarna inleds efter en gemensam lunchbuffé. Håll utkik efter uppdateringar från helgen på webben.

Finntastic Festival fyller jämnt

Den 23 april blir det en fysisk version av den finländska endagsfestivalen Finntastic. Från start har arrangemanget hållits i Finlandsinstitutets regi och firar nu efter två digitala upplagor sitt tionde år. På programmet kommer förutom ett uppmärksammande av jubiléet också inslag som "en hyllning till den egna rösten, rå kärlek och revolt" att äga rum. Till exempel blir det graffitiryor av Niina Mantsinen, suomirap av Jami Faltin, glamrock av KISSA och inte minst finlandssvenska Jannika Häggström som ni kan läsa mer om i vår intervju. Precis som tidigare år arrangeras Finntastic Festival som en del av Kulturnatt Stockholm.

För mer info, besök finlandsinstitutet.se

Fris deltog i...

Samtal med Folktinget

Svenska Finlands Folkting, eller Folktinget, är ett politiskt samarbetsorgan som har till uppgift "att bevaka de språkliga rättigheterna och att främja svenska språkets ställning i Finland". I mitten av januari var deras folktingssekreterare Christina Gestrin på Stockholmsvisit och besökte Fris kansli tillsammans med Anna Jungner-Nordgren, medarbetare med fokus på nordiska frågor. I mötet, där Fris representerades fysiskt av ordförande Jack Stenberg och verksamhetskoordinator David Johansson, deltog även vice ordförande Carita Haaksi och styrelseledamot Monica Eckermalm digitalt. Under samtalet redogjordes bland annat för parternas respektive verksamheter men också för den aktuella situationen bland finlandssvenskar i Finland respektive i Sverige. Den nationalspråksstrategi som Christina Gestrin nyligen varit med att ta fram i Finland nämndes också, liksom det då stundande välfärdsområdesvalet.

Möte med Svenska FN-förbundet

Den 25 januari hade Fris ett digitalt möte med Svenska FN-förbundets ordförande Annelie Börjesson och Pearl Mulkerrins, rådgivare för mänskliga rättigheter. Fris företrädde av förbundsordföranden och verksamhetskoordinatorn. Svenska FN-förbundet informerade bland annat om att Fris är en av 75 riksanslutna organisationer. Syftet med mötet var att få bättre kännedom om varandras verksamheter.

I stora drag arbetar Svenska FN-förbundet för FN:s tre pelare: mänskliga rättigheter och demokrati; fred, säkerhet och nedrustning; samt hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning. Beroende på aktuella fokusområden innebär det periodvis betoning på olika frågor, såsom att stärka föreningsverksamheter, att driva fler grundskolepaket och till exempel klimatfrågan. Svenska FN-förbundet har i dag utbyten med projekt i Armenien, Georgien och Tanzania. Totalt finns omkring 100 FN-förbund i världen och motsvarande förening i vårt grannland heter Finlands FN-förbund / Suomen YK-liitto.

Direktkontakt mellan Svenska FN-förbundet och anslutna riksorganisationer är ovanlig. Vanligtvis innebär kontaktytor föreläsningar (ibland på initiativ av eller med en riksorganisation), anordnandet av studieresor (FN-staden i Köpenhamn står på tur) eller opinionsbildning i någon form. Mer konkret samverkan har till exempel skett kring författandet av debattartiklar i gemensamt brännande frågor. Årligen uppmärksammas även olika kalenderdagar i FN:s tecken, till exempel den Internationella kvinnodagen den 8 mars.

Mer om Svenska FN-förbundets verksamhet finns på <https://fn.se/vi-gor/>

☞ Besök hos riksdagsledamot Markus Selin

Den 18 februari var förbundsordförande Jack Stenberg på lunchbesök hos riksdagsledamot Markus Selin (S). Markus sitter bland annat som ledamot i EU-nämnden och är ordförande för Sveriges riksdags svensk-åländska parlamentariska vänförening. Under besöket fick Jack berätta om Fris arbete med att synliggöra finlandssvenskar i Sverige och bland annat utbyta tankar om Sverige, Finland, Åland, ländernas gemensamma historia, framtid och språk. Besöket innebar även en privat rundvandring i riksdagshuset (bilden).

Foto: Privat

☞ Digital Förening Non-Stop

Den 12 februari ordnades Svenskfinlands festival Förening Non-Stop digitalt. Från Fris deltog vice ordförande Carita Haaksi. Finansiärer för dagen var bland andra Svenska kulturfonden och Svenska Folkskolans Vänner.

Ett omfattande och intressant program hade tagits fram. Dagen inleddes med en dialog om hur pandemin påverkat föreningslivet och hur föreningar kan inspireras att komma i gång igen. Därefter delade den finlandssvenska tankesmedjan Magma en analys, "Det svenska i Finland - Vadan och varthän", som bygger på en rapport av trend- och omvärldsbevakningsbyrå Kairos Future. I rapporten beskrivs aktuella förändringar i omvärlden och vilka konsekvenser de har på svenskans ställning i Finland.

Analysen baserar sig på basfakta enligt vilka det svenska i Finland genomgått tre faser och där tecken på en fjärde finns. De tre första faserna handlar om antalet finlandssvenskar totalt jämfört med antalet till Sverige emigrerade finländare. Faserna delas in i Klyvningen 1850–1945, Stålbadet 1945–1970 och Uppskovet från 1970. Den fjärde fasen handlar om en ny språkverklighet där Finland går från ett land med två större språk till tolv. Finlandssvenskan lever starkt i vissa områden, mest vid kusten, och olika institutionella relationer skapas till staten och beroende på språklig minoritets-/majoritetsstatus på orten. All statistik visar nedåtgående kurvor för svenskan. Prognosen från två språk till många språk kan dock öka möjligheterna att leva på sitt språk, vilket stärker framtiden för det svenska i Finland. Sammantaget ser svenskans status på sikt inte så illa ut.

Svenska kulturfonden redogjorde under en programpunkt för stipendier och bidrag som förbund kan ansöka om och vad det lönar sig att tänka på när man söker hos dem. Dagen innehöll exempelvis även anföranden om föreningsutveckling, ledarskap, storytelling och teamarbete.

Programmet går att se i efterhand på <https://festival.fi/festival/>

Bild: Finlandssvensk Festivalörening rf

Möte med Finlands ambassadör

Jack Stenberg och Carita Haaksi deltog den 1 mars i ett möte med Maimo Henriksson, Finlands ambassadör i Sverige. De berättade om Fris verksamhet, diskuterade aktuella frågor och samtalande kring ambassadörens kommande besök på Fris årsmöte.

Jannika Häggström:

Protestsångaren som hellre är för än emot

Jannika Häggström är finlandssvensk frilansande musiker och föreläsare, men den livsbanan har varit långt ifrån självklar. Som uppvuxen i Borgå och med bakgrund även i Helsingfors upplevde hon utifrån sin kontext en förväntan att följa samhällets utstakade vägar snarare än att hitta sin egen. När hon var 20 år gick hon på en vissångarlinje i Sverige och fick god respons, men de upplevda kraven att även behärska marknadsföring var inte hennes gebit. I stället flyttade hon tillbaka till Finland för universitetsstudier. En bit in på psykologprogrammet insåg hon att det inte var tillräckligt "hardcore".

– Jag hoppade av och gick "all in" för att bli personlig assistent i stället, säger hon.

Därefter fortsatte hon som undersköterska och inom demensvården.

– Där tog musiken tillbaka mig! utbrister Jannika glatt.

Sedan 10–12 år tillbaka frilansar hon som musiker, föreläsare och har gett ut boken "Som får ditt hjärta att sjunga" med glimtar från hennes tid inom demensvården.

– Jag märkte att musiken är ett sätt att nå fram till en person som verkligen inte vill gå in i badrummet utan klamrar sig fast i dörren, förklarar hon.

Uppträder på Finntastic Festival

Den 23 april uppträder hon på Finntastic Festival tillsammans med sin pianist Sandra Falkenborn. Ofta gör de spelningar på äldreboenden i samarbete med kommuner, hos pensionärsföreningar eller hos kulturföreningar, men under pandemin har det mest blivit digitala spelningar.

Vad inspirerar dig till att skriva egna sånger?

– Om det redan finns en låt om ett ämne använder jag den, men om det saknas en låt inspireras jag att skriva en.

En sång som uppstod på detta sätt och som Jannika lovar att framföra på Finntastic är "En hyllning till några änglar jag känner". Den riktar uppmärksamheten mot vårdpersonal som stiger upp i gryningen varenda dag, tvättar allt som omedelbart blir smutsigt igen, och ändå fortsätter att göra samma sak.

– Utan de här människorna skulle jag inte orka finnas. Det är så vackert!

En sång som kommit till på liknande vis är titelspåret till cd:n "Tack till ofrivillig krigare". Historien bakom den är ett möte med en demenssjuk man för några år sedan.

Personalen försökte att nå fram till mannen som hade fastnat i sina upplevelser från inbördeskriget i Finland, samma krig som Jannikas morfar deltog i. Berörd av kopplingen blev hon inspirerad att tillägna honom låten. När den var klar spelade hon upp sången för mannen som då började berätta mer om sina upplevelser från kriget och sedan kunde de skala potatis tillsammans. Låten har kommit att bli en hyllning till alla som kämpar "för en massa bra saker".

Inför Finntastic Festival beskrivs du som protestsångare, på vilket sätt håller du med om den beskrivningen?

– Jag tycker att den är jättebra.

Hon berättar om "Öga för öga", en sång inspirerad av Mahatma Gandhis citat "öga för öga gör hela världen blind".

– Om man bara glider på i tillvaron så är det massa idéer som genomsyrar samhället, ofreflekterade saker, som vi håller för sant om vi inte tänker ett steg till. Föreställningen att vi till exempel är separata isolat och att det som är bra för mig måste genast vara dåligt för dig - i grunden en slags konkurrens. Hur skulle det bli om vi i stället utgick ifrån att vi är samma mänsklighet och att det som är bra för mig är bra för dig? Det blir ju som en slags protest mot de där separatistiska idéerna, säger hon.

Jannika Häggström är bördig ifrån Borgå/Helsingfors och bor i Tumba. Den 23 april spelar hon på Finntastic Festival. Foto: Rosie Alm

För de som aldrig har hört dig tidigare, varför ska de komma till din spelning på Finntastic?

– För att jag har en smittsam livsglädje, det brukar jag få höra. Sedan är det musikförpackade budskap kan man säga.

Vilka slags budskap?

– Livet är ljuvligt! Jag tänker att det är så ofta vi missar skönheten i de små sakerna som finns framför näsan på oss. Men också

vad människor gör för oss hela tiden och val vi har möjlighet att göra, saker som inte kostar så mycket och njutningen i att bli en bättre människa än jag var igår. Det är sådana saker som jag själv vill få med mig i livet.

Rapport från föreningsaktivitet:

Svenska Österbottningar i Stockholm firade 70 år

I år är det 70 år sedan föreningen Svenska Österbottningar i Stockholm (SÖiS) bildades. Söndagen den 19 februari påbörjades 70-årsfirandet i Finska kyrkan, men övriga evenemang detta år kommer även att gå i firandets tecken. 35

personer hade samlats denna dag och vi skålade och hurrade för vår jubilerande förening.

Nina Lassander, med rötter i Jeppo, sjöng så vackert finlandssvenska visor och egna låtar. Hennes fina framträdande lockade även publiken till att sjunga med i "Höstvisa" med text av Tove Jansson.

Jakobstadsbördige författaren Lars Sund berättade om sin senaste bok "En morgontrött fågelskådares år - från tallbit till talltita". Vi fick lära oss en hel del om vår natur och om olika fåglar och deras intressanta liv.

Efter den fina musiken och det spännande författarmötet avnjöts både smörgås- och födelsedagstårta och vi hade en trevlig eftermiddag tillsammans.

Text och foto: Kerstin Andersson, SÖiS

Välkomna till Fris

Besök: Bellmansgatan 15 NB, Stockholm

Mejl: kansli@fris.nu

Mobil/SMS: +46 (0)72-329 31 31

Förbundsordförande: Jack Stenberg

Mejl: ordforande@fris.nu

Mobil/SMS: +46 (0) 70-717 44 85

Facebook/Messenger:

@finlandssvenskarnasriks

Instagram:

@fris.nu

Hemsida:

www.fris.nu

Nästa Fris-Nytt utkommer v. 24

Manusstopp 7 juni

Finlandssvenskarnas riksförbund i Sverige, Fris, är centralorganisationen för finlandssvenska ideella föreningar som är verksamma i Sverige. Fris grundades 1969 och idag har förbundet cirka 1 000 medlemmar fördelade på 17 föreningar runt om i landet som alla arbetar för att främja finlandssvensk kultur och finlandssvenska intressen i Sverige och Finland. Fris bedriver informationsverksamhet för ökad kunskap hos Sveriges befolkning om finlandssvenskarna genom att anordna och delta i olika slags kultur-, samhälls- och fritidsaktiviteter samt samarbeta med och påverka organisationer och myndigheter i Sverige och Finland.